

Yrityskaupan hyväksyminen: Gasum Oy / Enegia Consulting Oy, Enegia Portfolio Services Oy ja Intstream Oy

Asian vireille tulo

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV") on 11.7.2018 ilmoitettu yrityskauppajärjestely, jossa Gasum Oy hankkii Enegia Group Oy:ltä Enegia Consulting Oy:n, Enegia Portfolio Services Oy:n ja Intstream Oy:n koko osakekannan.

Osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta

Gasum Oy (jäljempänä "Gasum" tai "ilmoittaja") on suomalainen osakeyhtiö ja Gasum-konsernin emoyhtiö, joka toimii nestemäisten ja kaasumaisten polttoaineiden tukkukaupassa. Gasum-konserni harjoittaa maakaasun, biokaasun ja nesteytetyn maakaasun (LNG) hankintaa, kuljetusta, jakelua ja myyntiä sekä paineistetun kaasun (CNG) jalostusta, jakelua ja myyntiä. Lisäksi yhtiö harjoittaa toimintaa, jolla pyritään lisäämään maa- ja biokaasun sekä nesteytetyn kaasun käyttöä. Gasum on pohjoismainen biokaasun tarjoaja ja se omistaa Suomen maakaasun ja biokaasun siirtoverkoston. Gasumin omistaa 100-prosenttisesti Suomen valtio sekä suoraan että Gasonia Oy:n kautta.

Enegia Consulting Oy, Enegia Portfolio Services Oy ja Intstream Oy (jäljempänä "Enegia-yhtiöt") ovat Enegia Group Oy:n 100-prosenttisesti omistamia tytäryhtiöitä, jotka muodostavat Enegia-konsernin energiamarkkinapalvelut. Enegia Consulting Oy:n toimialaan kuuluvat energiamarkkinapalvelut käsittävät sähkön fyysisten markkinoiden palvelut (tasesähkökauppaan liittyvät palvelut) sisältäen valvomopalvelut. Enegia Portfolio Services Oy tuottaa ja tarjoaa asiakkaille salkunhallinta- (sähkö ja päästömarkkinat), kaupankäynti- (sähkö- ja päästömarkkinat sekä sähkön alkuperätakuut), markkinainformaatio- ja IFRS-suojauslaskentapalveluja. Intstream Oy tuottaa ja tarjoaa energiamarkkinoiden tietojärjestelmäpalveluita. Sen E2-tuotekokonaisuus kattaa markkinatiedon seurannan, riskienhallinnan ja myyntiprosessien hallinnan järjestelmät.

Kilpailuoikeudellinen arviointi

Relevantit markkinat

Yrityskaupan ilmoittaja on eritellyt yrityskauppajärjestelyn kannalta kolme relevanttia tuotemarkkinaa, jotka ovat i) kaasumarkkinat ii) maakaasun jälkimarkkinat ja iii) energiamarkkinapalvelut.

- i) Gasum toimii kaasumarkkinoilla, mutta osapuolten näkemyksen mukaan kaasumarkkinoita ei ole tarpeen määritellä yksityiskohtaisella tasolla, sillä osapuolilla ei ole päällekkäisyyttä kaasumarkki-

noiden tukkutasolla millään potentiaalisella jaottelulla, minkä vuoksi markkinoita on ilmoittajan mukaan tarkoituksenmukaista tarkastella kokonaisuutena.

- ii) Maakaasun jälkimarkkinat ovat kaasumarkkinoista erilliset markkinat, joilla maakaasun käyttäjät käyvät kauppaa hankkimallaan maakaasulla. Gasum mahdollistaa maakaasun jälkimarkkinat omistamallaan Kaasupörssi-kaupankäyntialustalla ja on itse myös Kaasupörssissä tapahtuvan kaupankäynnin osapuoli. Enegia-yhtiöt ovat kesäkuusta 2018 alkaen tarjonneet kaupankäyntipalvelua Kaasupörssissä, joten osapuolilla on tältä osin vähäistä päällekkäisyyttä maakaasun jälkimarkkinoilla. Ilmoittajan mukaan osapuolten yhteensä laskettu markkinaosuus tällä markkinalla on noin [45-55]¹ prosenttia ja Enegia-yhtiöiden lisäys Gasumin markkinaosuuteen on noin [0-5] prosenttia.
- iii) Enegia-yhtiöiden tarjoamat energiamarkkinapalvelut käsittävät sähkön fyysisten markkinoiden palvelut (tasesähkökauppaan liittyvät palvelut) sisältäen valvomopalvelut, salkunhallinta-, kaupankäynti-, markkinainformaatio- ja IFRS-suojauslaskentapalvelut sekä energiamarkkinoiden tietojärjestelmäpalvelut. Ilmoittajan mukaan osapuolilla ei ole päällekkäisyyttä energiamarkkinapalveluissa tai sen potentiaalisilla segmenteillä (sähkön tukkumyynti, sähkön finanssi- tuotteiden pörssikauppa ja energiamarkkinoiden tietojärjestelmäpalvelu) millään potentiaalisella jaottelulla. Ilmoittajan mukaan energiamarkkinapalveluita on tästä johtuen perusteltua tarkastella kokonaisuutena.

KKV:n näkemyksen mukaan relevanttien markkinoiden täsmällinen määrittely ei ole tarpeen, koska päällekkäisyydet yhtiöiden liiketoiminnassa koskevat ainoastaan maakaasun jälkimarkkinaa.

Kilpailuvaikutusten arviointi

Yrityskaupan ilmoittajan mukaan suunnitellulla yrityskaupalla ei ole kilpailun vastaisia vaikutuksia. Yrityskaupan ilmoittajan mukaan yrityskaupan osapuolten palvelut ovat toisiaan täydentäviä: Gasum on kaasualan suurin toimija, kun taas Enegia-yhtiöiden liiketoiminta on keskittynyt energiamarkkinapalveluihin. Osapuolten mukaan yhtiöiden toiminnoissa on vain marginaalinen päällekkäisyys maakaasun jälkimarkkinoilla, joilla Enegia-yhtiöt ovat aloittaneet maakaasun jälkimarkkinoiden kaupankäyntipalveluiden tarjoamisen vasta äskettäin.

Osassa KKV:n vastaanottamista lausunnoista on kiinnitetty huomiota siihen, että Gasumin markkinaosuus maakaasun jälkimarkkinalla on jo nyt hyvin korkea, ja yrityskauppa tulisi vahvistamaan keskittymän asemaa

¹ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tieto tai tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

markkinalla. KKV:n arvion mukaan Enegian rooli maakaasun jälkimarkkinalla on kuitenkin rajallinen. Enegia on toiminut markkinalla kesäkuusta 2018 alkaen [REDACTED]. Suhteutettuna vuoden 2017 maakaasun jälkimarkkinan myyntivolyymiin Enegian markkinaosuus tällä markkinalla olisi noin [0-5] prosenttia.

Niin ikään KKV:lle on esitetty, että Enegian asema energiapalvelujen markkinoilla voi olla yrityskaupan ilmoittajan esittämää arviota merkittävämpi, mikäli markkina jaotellaan pienempiin segmentteihin. Toisaalta KKV:n vastaanottamista lausunnoista ilmenee myös, että vaihtoehtoisia energiamarkkinapalveluiden tarjoajia on hyvin saatavilla, eikä keskittymälle siten tule muodostumaan mahdollisuutta sen kilpailijoiden poissuljentaan.

KKV:n kuulemat markkinatoimijat katsovat, että kaasun tukku- ja vähittäismarkkinoiden avautumisella kilpailulle vuoden 2020 alussa voi olla huomattavia vaikutuksia maakaasumarkkinoiden rakenteelle. Toisaalta lausunnonantajat katsovat, että sen arvioiminen, miten eri markkinatoimijoiden roolit ja markkinaosuudet tulevat maakaasumarkkinoiden avauduttua kehittymään, on tässä vaiheessa vaikeaa.

Gasum on arvioinut, että Suomen ja Viron välisen Balticconnector-yhteyden valmistumisen jälkeen kilpailua tulee [REDACTED]. Gasum on toimintansa suunnittelussa varautunut siihen, että markkinoiden avautumisen jälkeen [REDACTED]. Keskeisimpiä kilpailijoita Suomessa tulevat Gasumin arvion mukaan todennäköisesti olemaan [REDACTED]. Niin ikään [REDACTED] tulevat niin ikään olemaan keskeisiä kilpailijoita Gasumille.

Osassa KKV:n vastaanottamista lausunnoista on myös korostettu tarvetta keskittymän liiketoimintojen riittävään eriyttämiseen ja läpinäkyvyyteen, koska Gasumiin tulee kuulumaan jatkossa eri kaasulajien hankinnan, kuljetuksen, jakelun ja kaupankäynnin lisäksi myös salkunhallinta-, kaupankäynti- ja markkinainformaatiopalveluita sähkö-, kaasu- ja päästömarkkinoilla. KKV:lle on myös esitetty, että Gasumilla on asemansa vuoksi pääsy kilpailijoidensa sensitiivisiin tietoihin ja yrityskaupan myötä sen kilpailutietojen hallinta monipuolistuu.

Gasumin KKV:lle toimittaman selvityksen mukaan yhtiö on jo nyt eriyttänyt sellaiset toiminnot, joissa käsitellään sen kilpailijoiden sensitiivisiä tietoja, Gasumin muista liiketoiminnoista. Lisäksi Gasum tulee maakaasumarkkinain (587/2017) edellyttämällä tavalla eriyttämään siirtoverkon maakaasun tuotannosta ja myynnistä tosiasiallisen eriyttämisen mallin mukaisesti.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä kilpailua Suomen markkinoilla tai

niiden oleellisella osalla. Osapuolten liiketoiminnoissa on vain vähäisiä päällekkäisyyksiä maakaasun jälkimarkkinalla ja energiamarkkinapalvelujen markkinalla toimii riittävästi vaihtoehtoisia palveluntarjoajia.

Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskauppajärjestelyn, jossa Gasum Oy hankkii Enegia Group Oy:ltä Enegia Consulting Oy:n, Enegia Portfolio Services Oy:n ja Intstream Oy:n koko osakekannan.

Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lisätietoja päätöksestä antaa tutkija Pontus Ranta, puhelin 029 505 3747, sähköposti pontus.ranta@kkv.fi.

Ylijohtajan sijainen,
apulaisjohtaja Valtteri Virtanen

Tutkija Pontus Ranta

Jakelu Gasum Oy
c/o Asianajotoimisto Castrén & Snellman Oy
Asianajajat Jussi Nieminen ja Kiti Karvinen

Liite Valitusosoitus